

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

Világpiaci és EU-folyamatok
a juh- és kecskehús-
termelésben és -fogyasztásban

Némileg eltérő folyamatok zajlanak a világon a juhhústermelésben és -fogyasztásban. Az EU-ban inkább csökkennek, míg világszinten jelentős mértékben emelkednek.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
26. évfolyam
2017/4

A szerkesztőbizottság tagjai: **Bátor Árpád**, a Juh Terméktanács elnöke, **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, elnökségi tag, **Dr. Kukovics Sándor**, ügyvezető igazgató, Juh Terméktanács, **Dr. Békési Gyula**, **Dr. Mucsi Imre**, egyetemi tanár, Szerkesztette: **Avar László**

Világpiaci és EU-folyamatok a juh- és kecskehústermelésben és -fogyasztásban

Némileg eltérő folyamatok zajlanak le a világon a juhhústermelésben és -fogyasztásban. Az EU-ban inkább csökkennek, míg világszinten jelentős mértékben emelkednek. A világ más részein – főleg a Kínában – zajló változások befolyásolják az EU-ba érkező hús mennyiségét és minőségét, és ennek következtében az EU belső piaci folyamatait is. Emellett az EU-piacon még mindig tart az olcsóbb baromfi- és sertéshús irányába való fordulás. A bárányhús maradt a legdrágább állati fehérje, és a fő fogyasztó országokban a lakossági fogyasztásra való vásárlás a néhány személyes adagokra korlátozódik, mert a gazdasági folyamatok még nem javultak annyira, hogy érdemben többet költsenek az emberek bárányhúsrá.

A következőkben először a francia GIRA (Consultancy & Research Prospective et Stratégie) Rupert Claxton által jegyzett, 2017. január 6-án megjelent elemzésének eredményeit ismertetjük, majd az EU-ban zajló folyamatokat értékeljük.

Húsfogyasztási trendek a világban

A világnépesség növekedésével együtt folyamatosan nő a húsfogyasztás, jóllehet az utóbbi éves üteme némileg eltérő volt a 2010-óta eltelt években (1. ábra). A GIRA előrejelzése szerint 2021-re a növekedés valamelyest lassul, bár a 2016. évi adathoz viszonyítva éves szinten további emelkedést feltételez. A legnagyobb évenkénti emelkedésre 2012-ben (2,6%), és 2014-ben (2,0%) került sor, de 2014 és 2016 között csökkenő trend érvényesült, amit a jelentős 2017-es emelkedés tört meg.

A baromfi-húsfogyasztása folyamatosan nő, mégis csak idén, 2017-ben haladja meg a legnagyobb mennyiségben fogyasztott sertéshús mennyiségét, ami 2014-ig egyértelműen a vezető húsféleség volt a világ fogyasztásában, de 2015-ben és 2016-ban már megegyezett a belőle fogyasztott mennyiség baromfiéval. Vezető helyét a baromfi-hús veszi át, aminek a fogyasztásában 2021-re várnak jelentős emelkedést.

A sertéshús fogyasztása ugyancsak fokozatosan emelkedett az utóbbi években, de

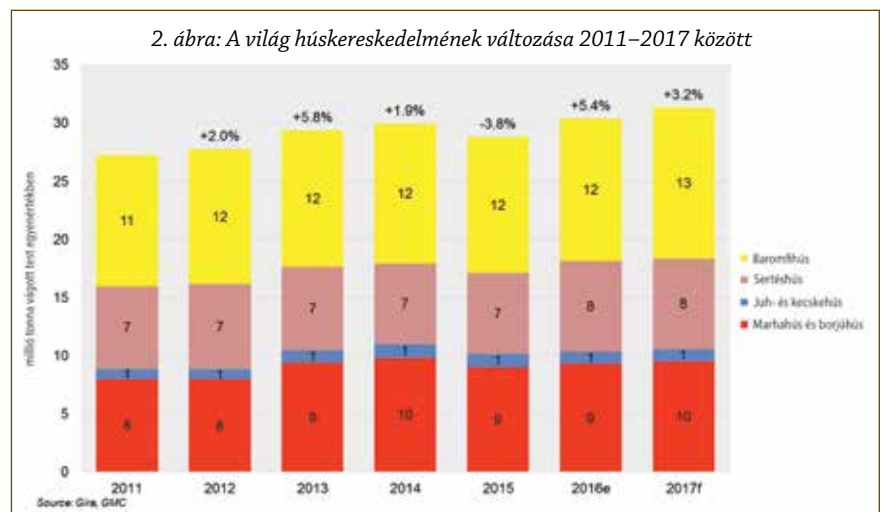
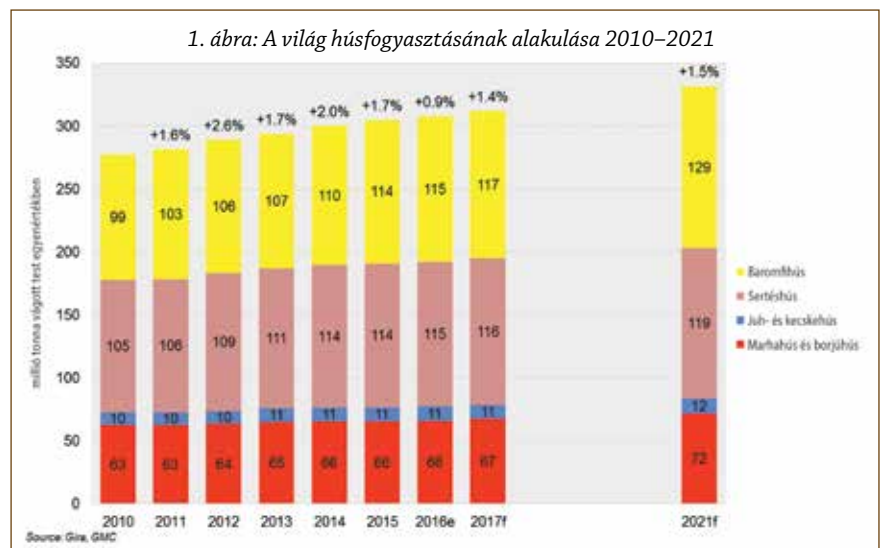
az 2015-ben lelassult; az előző évhez képest nem változott. 2017-ben ismét sor kerülhet mintegy ezer tonnás emelkedésre, de ezzel elmarad a baromfi-hús növekedésétől, így elveszíti vezető helyét a világ húsfogyasztásában.

A juh- és a kecskehús fogyasztása messze a legkisebb a húsféleségek közül. 2010-2012 között (10 millió tonna/év), illetve 2013-2017 között (11 millió tonna) nem volt érdemi változás e téren, és a következő ezer tonna emelkedésre 2021-ben számítanak.

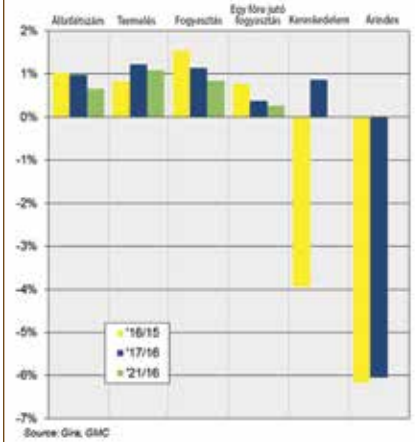
A marha- és a borjúhús fogyasztása jelentős mértékben elmarad a baromfi- és a sertéshús adatától. Az első két vizsgált évben

(2010-2011) érdemi fogyasztási emelkedésre (63 millió tonna/év) nem került sor, de 2012-ben és 2013-ban és 2014-ben 1-1 millió tonnás emelkedés (64, 65 és 66 millió tonna) következett be. A következő két évben (2015-2016) érdemi változásra nem került sor, de 2017-re ismét 1 millió tonna emelkedést jósolnak.

A világ húskereskedelmében (2. ábra) az előbbihez hasonló képet találunk. Az egyes évek között jelentős növekedéskülönbség volt felfedezhető, de a teljes mennyiségben egyértelműen emelkedő volt a tendencia, amit a piac 2016-os „magához térése” egyér-

3. ábra: A világ juhhús szektorának változásai

telmően befolyásolt, és a várakozások szerint ezt idén további emelkedés követi.

A 2011 és 2013 között erőteljes emelkedő trend volt megfigyelhető (2012-ben +2%, 2013-ban +5,8%), amit ennél is intenzívebb csökkenés követett (2014-ben +1,9%; 2015-ben -3,6 %). A 2016-ra várt emelkedés (+5,4%) kompenzálja az előző évi visszaesést, és a kereskedelmi forgalomba kerülő mennyiség 2017-ben tovább nő, jóllehet a növekedés üteme csökken (+3,2%).

A juh- és kecskehús-kereskedelem nem változott érdemben a vizsgált években, mindben 1 millió tonnát tett ki. A sertéshús esetében sem volt változás 2011 és 2015 között (7 millió tonna/év), de 2016-ban (az előzetes adatok alapján) 1 millió tonnás emelkedés történt, és a forgalom szintje (8 millió tonna) várhatóan 2017-ben sem változik.

A baromfi-hús-kereskedelemben 2011-ről (11 millió tonna) 2012-re 1 millió tonnás növekedésre került sor, de az így elért évi 12 millió tonna 2016-ig nem változott érdemben. Ehhez képest 2017-ben 1 millió tonnás emelkedést várnak (13 millió tonna).

A marhahús és a borjúhús esetében érdekes hullámzást figyelhetünk meg az adatokban. A 2011-es és a 2012-es 8 millió tonna stabilitást jelzett, amit 2013-ban és 2014-ben 1–1 millió tonnás „megugrás” követett (9, illetve 10 millió tonna). A következő évben, 2015-ben 1 millió tonnás csökkenésre került sor (9 millió tonna), és ez a mennyiség 2016-ban sem változott. Ezzel szemben 2017-re ismét 1 millió tonna emelkedésre (10 millió tonna) számítanak.

A világ juhhústermelésének előrejelzései szerint az ismét erősödő kínai kereslet nem fogja fenntartani a nemzetközi kereskede-

lemben remélt szintet (3. ábra). Az ágazat makróadatainak ismeretében meglehetősen nehéz optimista előrejelzést adni.

Az állatok számában, a termelésben, a fogyasztásban, az egy főre jutó fogyasztásban 1% körüli az éves változás, míg a kereskedelemben ezzel ellentétes trendet találunk, sőt, az árakban 6%-ot meghaladó visszaesést prognosztizálnak.

A juhek száma a világon ugyan folyamatosan emelkedik, de az éves növekedés üteme 1%-ról 0,6% körülre csökken 2021-ig. A termelésben ezzel ellentétes a trend, bár a 17/16-es szezon jelentős, 1% fölé való „ugrás”-hoz képest 21/16 között még mindig 1% feletti emelkedésre lehet számítani. Ez utóbbi a termelés hatékonyságának javulását valószínűsíti.

A fogyasztás növekedésének trendje viszont egyértelműen lassuló: 1,5%-ról körülbelül 0,8%-ra csökken az éves emelkedés üteme. Az egy főre vetített fogyasztás ütemének növekedése hasonlóan negatív előjelű, de csak 0,8%-ról indulva 21/16-ra 0,3–0,4% közé esik vissza. Az egyértelmű fogyasztáscsökkenés a nagyobb piacokon való térvesztés következtében áll elő, amelyeken az előrejelzés szerint fogyasztók egy része az olcsóbb állati fehérjék (baromfi, sertés, stb.) felé fordul.

A kereskedelemben a 16/15-os időszakban mintegy 4%-os zuhanás következett be, ezzel szemben 17/16 viszonyában mintegy 0,8%-os emelkedést jósolnak. Ez a csökkenés a fő termelőknél 2016-ban elérhető áru mennyiségének változását tükrözi, és a 17/16-os adatban a piacra vitt termék mennyiségének emelkedését követhetjük nyomon.

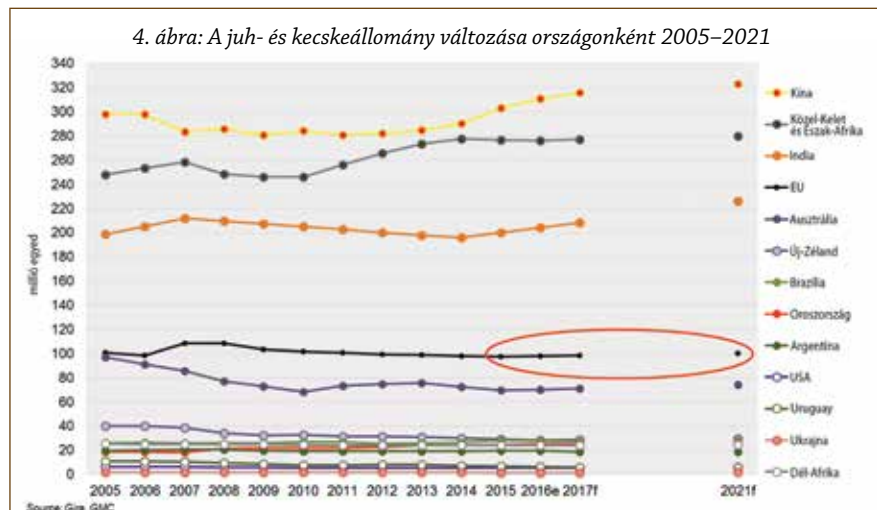
Egyedül az árindexeket tekintve egyértelmű a visszaesés. Ennek a nagysága 16/15-ben meghaladta a 6,2%-ot is, bár 17/16-ra némi

javulással 6,1%-körüli értékre lehet számítani. Ez az éles változás elsősorban a kínai piac lelassulásának a következménye. A Kína nélkül számított adatokban is tovább tart a kismértékű csökkenés, az intenzíven emelkedő ausztrál árak ellenére.

Amennyiben a világ juh- és kecskeállományának országokénti megoszlását, illetve annak változásait tekintjük (4. ábra), megállapíthatjuk, hogy a létszámemelkedés a fejlődő országokra koncentrálódik. A kereslet intenzív erősödésének következményeként Kínában gyors állománynövekedésre került sor 2014 óta, ami tovább tart 2021-ig, bár a növekedés üteme egy kicsit lassulhat. A 2010–2014 közötti fokozatos növekedést az utóbbi években stabilitás követte a MENA-országokban (Közép-Kelet és Észak-Afrika), és 2021-ig is inkább stabilitásra vagy esetleg enyhe emelkedésre lehet számítani. A harmadik helyen lévő India esetében kisebbek a változások: a 2005–2007 között tapasztalt emelkedést enyhe és fokozatos lassú csökkenés követt 2014-ig. A trend megfordulása következtében a állatlétszám 2017-re meghaladhatja a 2007-es szintet, és 2021-ig további intenzív emelkedést prognosztizálnak.

A sorrendben az EU következik, ahol enyhe létszámcsökkenés történt az utóbbi évtizedben, bár 2021-re egy marginális emelkedésben reménykednek. A létszámot tekintve Ausztrália a következő, ahol 2010-ig fokozatosan csökkenő trendet regisztráltak, amit enyhe emelkedés követett 2013-ig. Az ez utáni két évben bekövetkezett kisebb csökkenés után 2017-ben újra növekszik a létszám, amely trend 2021-ig tovább tarthat. A többi országot tekintve inkább stabilnak, semmint változékonyak tekinthető az állatok száma. Azért meg kell jegyezni, hogy a sorban követ-

4. ábra: A juh- és kecskeállomány változása országoként 2005–2021

köző Új-Zéland esetében a létszámcsökkenés folytatódik, még ha az üteme enyhülésében is reménykednek.

A juhúsfogyasztási szokásokról beszélve nehéz úgy összefoglalni az információkat, hogy a legnagyobb, világszinten meghatározó fogyasztó országok változásait ne követnénk nyomon (5. ábra).

Az EU-ban és az USA-ban teljesen ellentétes folyamatot jegyeztek fel, illetve jeleznek előre. Előbbiben a -0,9%-os csökkenést (16/15) +0,6%-ot is elérő emelkedést követ 17/16 viszonyában, az utóbbiban pedig a 13,3%-os növekedést mintegy -3,4% csökkenés követi ugyanabban az időszakban. Hasonló trendet figyelhetünk meg Dél-Korea esetében, ahol a +49,8%-os emelkedést 2,6%-os visszaesés követi. Három országban mindkét időszakban csökken a fogyasztás, jóllehet eltérő mértékben: Ausztráliában, Dél-Afrikában és Argentínában.

Az ausztrál juhszektor folyamatai

Az ausztrál juhszektorban a 2005–2007 közötti emelkedést jelentős csökkenés követte egészen 2011-ig. A tendencia a termelésben volt a legmarkánsabb, az exportot kisebb mértékben érintette (6. ábra). A belső fogyasztás is meglehetősen nagy visszaesést szenvedett el, gyakorlatilag egy harmaddal, 300 ezer tonnáról 200 ezer tonnára csökkent. A juhús importja nem jellemző az országra, de minimális, alig kimutatható szinten előfordult a vizsgált években.

E visszaesést 2014-ig nagyon is intenzív emelkedés követte a termelésben és az exportban egyaránt, de folyamatos volt a 200 ezer tonnát meghaladó különbség a kettő között. A belső fogyasztás csak néhány százalékos értékben változott. A változás enyhe görbét írt le, és az emelkedés után az eredeti szintre süllyedt vissza. Az importban érdemi változás továbbra sem volt kimutatható, a 2014-es csúcsot

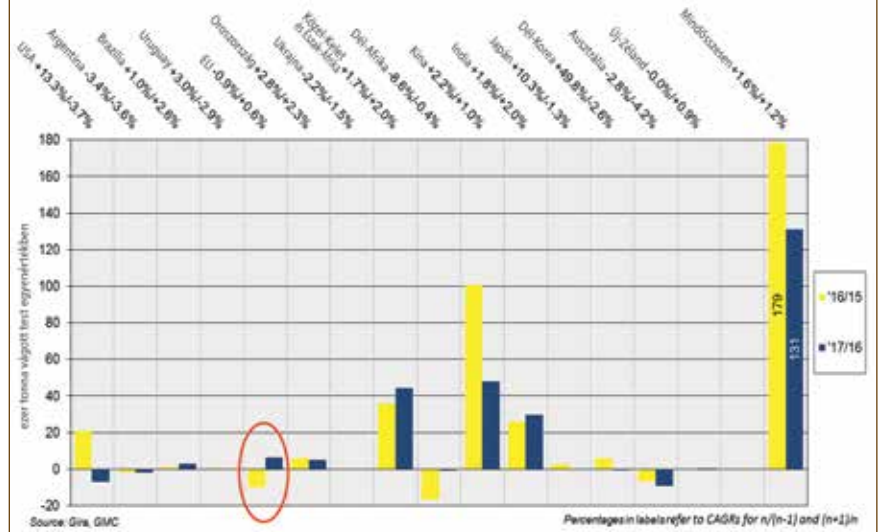
követően azonban mindhárom tényező esetében enyhe csökkenő tendencia érvényesült. A 2021-ig tartó előrejelzések szerint a termelés és az export mintegy 100 ezer tonnával emelkedik, míg a belső fogyasztásban alig érzékelhető változásra lehet számítani, és az import továbbra sem lesz kimutatható.

A hosszú száraz időszakot követően tavaly gyakorlatilag az állomány újraépítése került az érdeklődés középpontjában, amit a finomgyapjú (16–19 mikron) iránti hatalmas kínai kereslet is motivál.

Érdekes jelensége lettek figyelmesek az ausztrál juhúspiaci elemzők (MECARDO) az elmúlt negyedév (2017. I. negyedév) adatait elemezve. Eszerint megváltozott a kínai fogyasztók juhús- és bárányhús-kereslete. Az ausztrál bárányhúskivitel 49%-kal az elmúlt öt év átlaga felett volt a negyedévben, és már 2016 hasonló időszakában is emelkedő trendet követett. Ezzel szemben a juhúskivitel (és a kínai igény iránta) szinte azonos arányban esett vissza, főleg januárban és márciusban, míg februárban a juhúskivitel a bárányhúskivitel visszaesésének kétszeresével esett vissza.

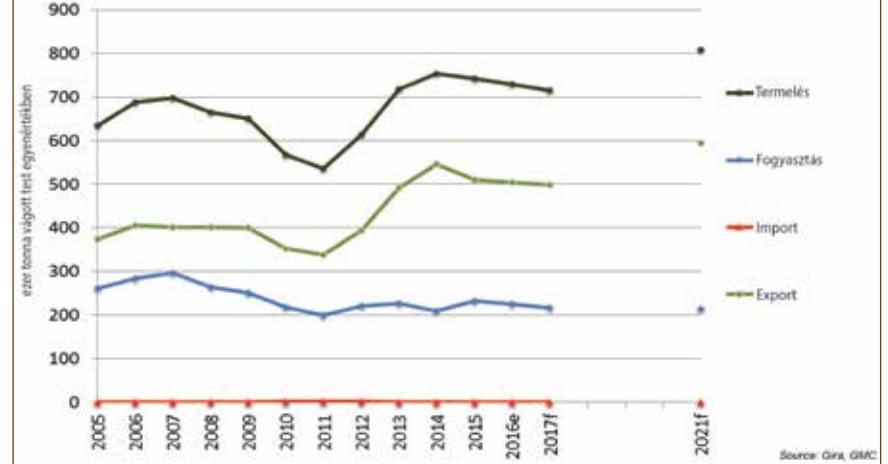
Az elemzés és a tapasztalatok szerint a kínai fogyasztók mindig is a bárányhúst részesítették előnyben a juhússal szemben, de a keresleti viszonyok az előző időszakban a pénztárcához igazították az igényeket. Az elmúlt években azonban jelentő növekedés ment végbe a középosztály, a felső-középosztály tagjainak és a leggazdagabbak számában, illetve kereseti viszonyaiban. Ennek az eredménye jelentkezik a bárányhús iránti igény növekedésében és az olcsóbb hús iránti kereslet csökkenésében. A fiatalabbak ráadásul sokkal gyorsabban váltanak jobb minőségű élelmiszere, míg az idősebbek és a vékonyabb pénztárcával rendelkező fogyasztók továbbra

5. ábra: A juhús és kecskehús fogyasztási változások a különböző országokban 2015–2017

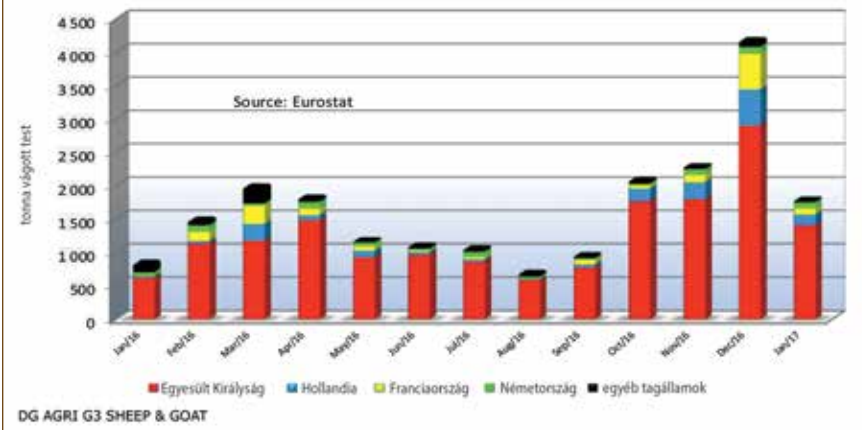

A világ juh- és kecskehúsfogyasztását három ország, illetve régió határozza meg. A MENA országokban (Közél-Kelet és Észak-Afrika) és Indiában egyaránt emelkedő trendet követ a fogyasztás a vizsgált időszakban. Ezzel szemben Kína esetében feltűnő a fogyasztás növekedés ütemének „megfeleződése” mennyiségileg, jóllehet, a fogyasztás mindkét évben emelkedik. Figyelemre méltó még Oroszország fogyasztásának emelkedő tendenciája. A többi vizsgált ország fogyasztása alig befolyásolta a teljes fogyasztás alakulását. A kínai visszaesés ellenére mindkét évben érdemi fogyasztásemelkedés következett, következik be, és ennek a fogyasztásnövekedésnek alapvetően a népesség növekedése a motorja.

6. ábra: Az ausztrál juhszektor folyamatai

6/a. ábra: Az EU-ba irányuló ausztrál juhús export alakulása hónapok és főbb cél tagállamok szerint

is inkább az olcsóbb húsból készülő „hot pot” ételeket fogyasztják, amikor olcsó étterembe mennek vagy gyorsbüfében étkeznek.

Az elemzések mellett azt is kimutatták, hogy a változásban az árak változásai is szerepet játszottak. Nevezetesen jelentős mértékben szűkült a különbség a juhús és a bányahús ára között. Míg 2015-ben a kettő között 50 százalékos eltérés volt a bányahús javára, addig 2017 első negyedére ez jelentős mértékben csökkent. Ez a jelenség is egyértelműen szerepet játszott abban, hogy a fogyasztók inkább a kicsit drágább, de prémium minőségű jelentő termék irányába fordultak.

Ausztráliának jelentős piaca az EU, de távolról sem a legnagyobb, és kereskedelmet szerződésben meghatározott kvóták korlátozzák. Az EU-tagállamokba irányuló ausztrál juhúsexport aránya kisebb mértékben emelkedik az év első hónapjaiban, de annál nagyobb növekedést mutat az év utolsó negyedében (6/a ábra). Ez önmagában azt jelenti, hogy az ausztrál kvóta messze elmarad az új-zélanditól, és a jelenléte inkább csak a karácsonyi szezonban tud zavarólag hatni a közös piac áráira.

Az új-zélandi juhszektor folyamatai

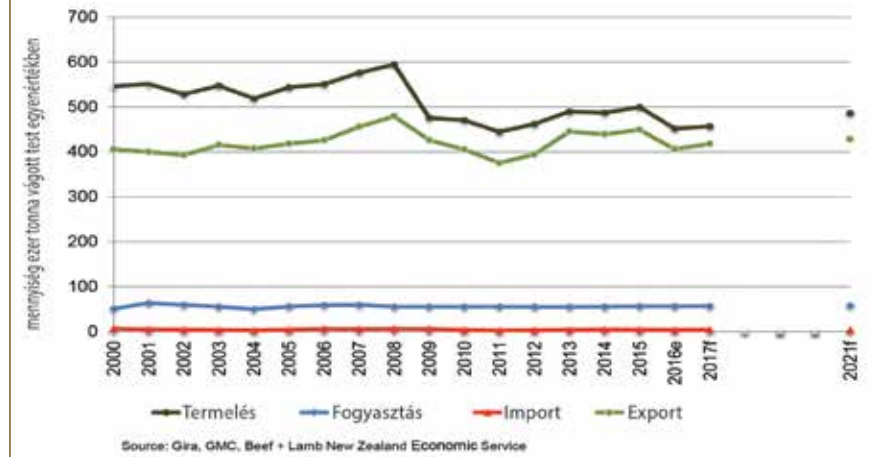
Az új-zélandi juhszektor talán még inkább exportvezérelt, mint a versenytárs Ausztráliáé. Az ott előállított bányahús több mint 90%-ban exportra kerül, míg ez az arány a juhús esetében „csak” 90%-os (7. ábra). A bányahús 30%-a és a juhús 35%-a kínai fogyasztókhoz kerül, többi az EU és egyéb országok piaci között oszlik meg.

A fentiek következtében a termelést „hűen” követte az export az elmúlt több mint 10 évben. A 2000–2008 között végbe ment fokozatos emelkedést 2011-ig intenzív csökkenés követett. Ezt követően enyhe

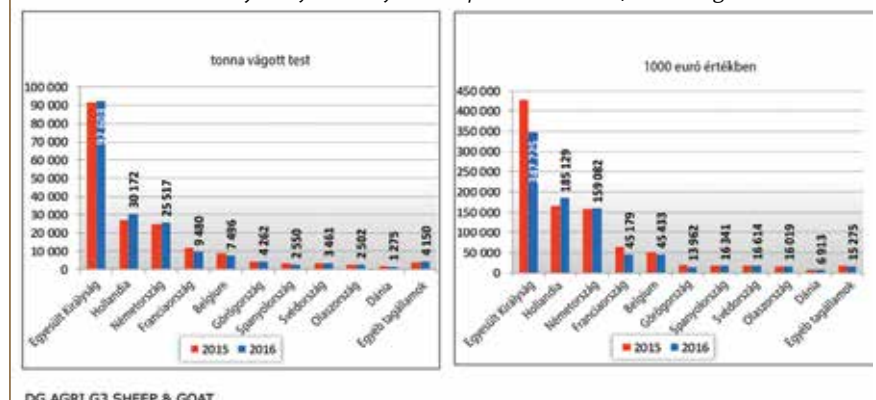
emelkedésre került sor 2015-ig. Visszatért a csökkenő trend 2016-ban, majd 2017 első negyedében ismét az emelkedő pálya vált jellemzővé.

Mindezen változások során a belső fogyasztás 2001 óta gyakorlatilag alig változott, érdemi importról pedig nem lehet beszélni ennek az országnak az esetében sem.

7. ábra: Az új-zélandi juhústermelés mérlege (2005–2017*, 2021f*)

7/a ábra: Az EU-ba irányuló új-zélandi juhúsexport alakulása a főbb cél tagállamok szerint

Az EU juhúsmerlege

A fogyasztásban és a termelésben egyaránt fokozatos csökkenés következett be 2007 és 2014 között, amit az utóbbi években a fogyasztásban nagyobb, a termelésben kisebb emelkedés követett a GIRA elemzése szerint (8. ábra). Az import 2012-ig folyamatosan csökkent, majd kisebb évenkénti hullámmal nagyjából stabilizálódott. Igaz, a jelentősebb 2014-es visszaesést 2015-ben kisebb emelkedés követte, ami nem igazán folytatódott 2016-ban, de 2017-re ismét némi emelkedésre számítanak. Az import 200 ezer tonna körül stabilizálódik a várakozások szerint, ugyanakkor az export a következőkben eléri a 2013-as csúcspontot, a 35 ezer tonnát vágott-test-egyenértékben.

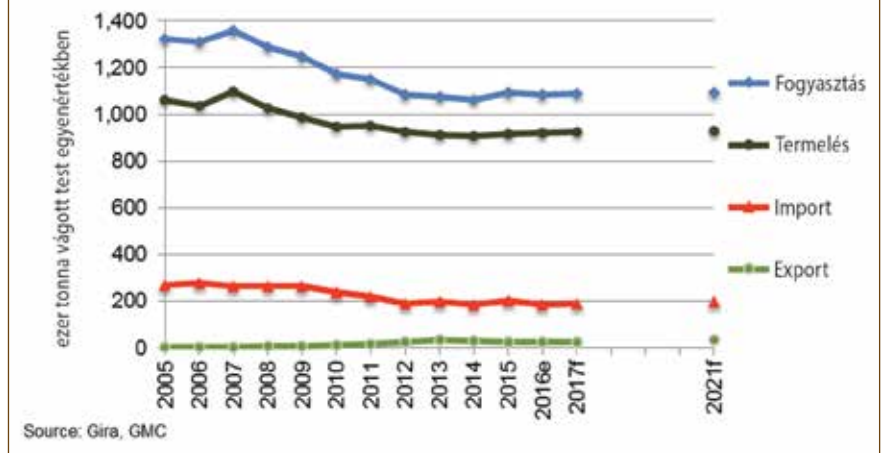
Az előrejelzések szerint kismértékű létszámnövekedés következhet be a következő években, és úgy tűnik, a termelés még inkább egyes országokra koncentrálódik. De a létszámbővülés csak kis mértékben befolyásolja a termelést, az előállított és piacra vitt kis súlyú bárányok nagy aránya miatt. A fogyasztásban a népesség növekedése miatt abszolút értékben emelkedésre lehet számítani, de ez nem jelenti az egy főre jutó fogyasztás érdemi pozitív elmozdulását, sőt, e téren további kismértékű csökkenés sem kizárható. (Igaz, az elemzés elkészültékor még nem jelentették be hivatalosan a Brexit elindítását.)

Az EUSTAT 2017. április 12-én megjelent piaci elemzésében az EU juhlétszáma 2013 óta folyamatosan emelkedett (2014: 84,879 millió, 2015: 85,232 millió, 2016: 85,763 millió), amiben alapvetően Románia, Egyesült Királyság és Írország játszott a főszerepet, mert a többi jelentősebb juhtartó tagállamban inkább a csökkenő trendje folytatódott. A kecskeállományban egy kisebb hullámra került sor az utóbbi három évben: 2014: 12,367 millió, 2015: 12,140 millió, 2016: 12,392 millió egyed. E jelenségben a kecsketejtermelésben, illetve a tejtermékek fogyasztásában történt változás érhető tetten.

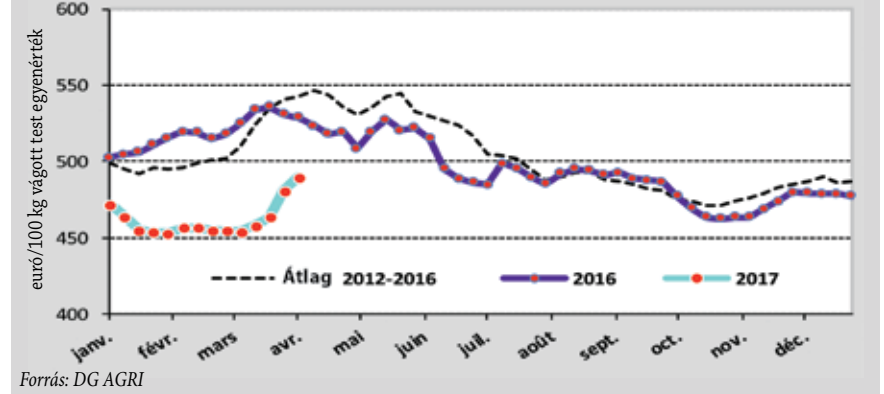
A juhús- és kecskehús-önellátottság meglehetősen stabilnak tekinthető az utóbbi években: 2016-ban 88%-os volt, 877 ezer tonna belső termeléssel és 1,061 millió tonna fogyasztással vágott-test-egyenértékben (vte). A 2017-re várható adatok a következők: 88%-os önellátottság 891 ezer tonnás termeléssel és 1,076 millió tonna vte-fogyasztás.

A január-december közötti termelésben 2015-höz képest 2016-ban 1,4%-os visszaesés történt EU-szinten. Ezzel párhuzamosan a kecskehús termelése 0,4%-kal csökkent.

8. ábra: Az EU juhúsmerlege

9. ábra: A nehéz bárányok árának alakulása

Ami a juhústermelők számát illeti, az Egyesült Királyságé a vezető szerep (33%; 14,520 millió), és Spanyolország van a második helyen (23%; 10,084 millió). Őket követi Görögország (11%; 4,784 millió), Franciaország (10%; 4,306 millió), Olaszország (7%; 2,937 millió), Írország (6%; 2,892 millió), Németország (2%; 1,060 millió), Portugália (2%; 834 ezer), majd a többi ország következik (6%; 2,726 millió).

Ami a kecskehústermelők számát illeti, e téren Görögország első helye megkérdőjelezhetetlen (44%; 2,087 millió). Ebben is Spanyolország áll a második helyen (27%; 1,284 millió), Franciaország a harmadik (16%; 0,729 millió), Olaszország és Hollandia a negyedik (3-3%; 139-139 ezer), Portugália az ötödik (2%; 105 ezer), majd Ciprus (2%; 89 ezer), Ausztria (1%; 63 ezer) és az egyéb országok (2%; 70 ezer) következnek.

Az árak

Az előző heti és havi árakat tekintve úgy tűnik, hogy EU-szinten megtört az év eleje óta tartó árcsökkenés április közepére. A 14. hé-

ten a nehézbárányok ára 489,7 €/100 kg vte volt, ami 1,8%-kal haladta meg az előző heti és 7,9%-kal az előző havi átlagárát, de még mindig -7,4%-kal maradt el az előző év azonos időszakának árától. Ezzel az emelkedő trenddel együtt az EU átlagára még messze elmarad a 2016-os szinttől is (9. ábra), nem is beszélve az ötéves átlagértékről.

A könnyűbárányok ára esetében a 14. héten (518,4 €/100 kg vte) 4,9%-os volt a heti és 5,1%-os a havi emelkedés, de az egy évvel ezelőtti árhoz képest még mindig 7,3%-os a lemaradás. A könnyűbárány ára esetében nagyobb volt a zuhanás, de az emelkedés üteme is, mint a nehézbárányok esetében (10. ábra).

A fő versenytársak és szállítók árai (11. ábra) lényegesen eltérnek a belső EU-ár-adatak lefutásától az elmúlt egy évben. Az uruguayi adatok még az EU-adatokat is meghaladták, az ausztrál árak is intenzív emelkedő trendet követtek az utóbbi hónapokban (kínai hatás – szerző), ugyanakkor az új-zélandi árak folyamatos csökkenő trendet követtek, ami februárban váltott emelkedőre.

Az egyes EU-tagállamok juh- és kecskeszektorának főbb jellemzői 2016-ban

A következőkben néhány tagállam juh- és kecskeágazatának főbb 2016. évi jellemzőit ismertetjük az évről-évi adatok szerint, az EU Juhhús- és Kecskéhúsi Előrejelző Munkabizottságában 2017. március 20-án bemutatott szakértői jelentések alapján.

Ausztria – Nem tartozik a nagy kecske- és juhtartó tagállamok közé. Az elmúlt évi adatok szerint a kecskeállománya 78 ezer, azon belül az anyaállománya 51 ezer egyedből állt, és ezek a számok évek óta 1–2 ezerrel emelkednek. 2017-ben 82 ezer, illetve 64 ezer egyedre nő az állomány a becslések szerint. Az ország juhállománya stabil (355 ezer, benne 217 ezer anyajuh), az évi 1–2 ezres változástól eltekintve.

Tavaly mintegy 1000 élő állatot importáltak és 13 ezer egyed exportáltak (a tenyészállatokat is beleértve). A húsimport volumene mintegy 3 ezer tonna, exportra a belső termelésből nem jut. Az egy főre jutó fogyasztás meglehetősen stabil, évek óta 1 kg/év. Az ország lakossága évek óta néhány tízezer fővel emelkedik, 2016-ban elérte a 8,7 millió főt. Az ország önellátottsága az előző évek stabilitását követően 1%-kal (78%-ra) emelkedett. Az előállított és a piacra vitt nehézbáránnyal ára éves szinten minimálisan nőtt 2016-ban (550 €/100 kg vte).

Bulgária – A közepes méretű juhtartó államok közé tartozik. A juhállománya 1,358 millió egyed számolt 2016-ban, amin belül 1,127 millió volt a nőivarúak száma, és ami a 2015-ös adathoz képest 100 ezer egyeddel meghaladó csökkenést jelez. A kecskeállomány nagysága évek óta csökkenő tendenciát követ, tavaly 237 ezer nyilvántartott egyedből 199 ezer volt termelő nőivarba tartozó.

Az élőállat-export (1000 tonna, 80 ezer egyed) az utóbbi években gyakorlatilag alig változott, míg élőjuh-exportja (1000 tonna,

120 ezer egyed) a könnyűbáránnyal-kivételre korlátozódott, ami egyfélé stabilizálódást jelent. A juhhúsimport az elmúlt két évben vált kimutathatóvá (1000 tonna). Az export nagysága szintén minimális, de 2017-re mintegy 1200 tonna kivitelét remélik az 1000 tonnás behozatal mellett.

A korábbi évek stabilan 2 kg/fő/év fogyasztása 2016-ban 1,4 kg-ra esett vissza, és további csökkenéssel számolnak 2017-re (1,3 kg/fő/év). Önellátottságuk szintje 90%-ra esett vissza 2016-ban, de 2017-ben várhatóan ismét eléri a 100%-ot. A lakosság száma évek óta néhány tízezer fővel csökken évente, 2016-ban 7,3 millió fő szerepelt a nyilvántartásban.

Tekintettel arra, hogy a sok, mintegy 50 ezer kis juh- és kecsketartó szinte minden állatát feji, csak könnyűbáránnyal és gidát állítanak elő. E kettő éves átlagárában nem volt különbség (550 €/100 kg vte) 2016-ban.

egyed), mert mintegy 700 ezerrel nőtt a juhhús-fogyasztó lakosság száma a muszlim bevándorlókkal. Ez a hatás a juhhúsimportban mintegy 1000 tonna többletet jelenthet idén (2016-ban 47 ezer volt, 2017-ben 48 ezer tonna lehet). A juhhúskivitelük 2013 óta évi ezer tonnával csökken, 2016-ban már csak 7 ezer tonna volt.

Az egy főre jutó éves fogyasztás meglehetősen stabil, 0,9 kg/fő/év. A lakosság száma 300 ezerrel (82,397 millió) nőtt 2016-ban, és több mint félmillióval lehet több 2017-ben. A fenti folyamatok eredményeként az ország önellátottsági szintje alig 41%-os, ami jelentős beviteli lehetőséget jelent. Az előállított és piacra vitt nehézbáránnyal ára folyamatosan emelkedett az utóbbi években, a 2016-os éves átlag ár elérte az 553 €/100 kg vte értéket, de várakozásuk szerint némi visszaesés (547 €/100 kg vte) következik be 2017-ben.

11. ábra: A havi juhhúsárak (nehéz bárány) alakulása a főbb exportáló országok esetében

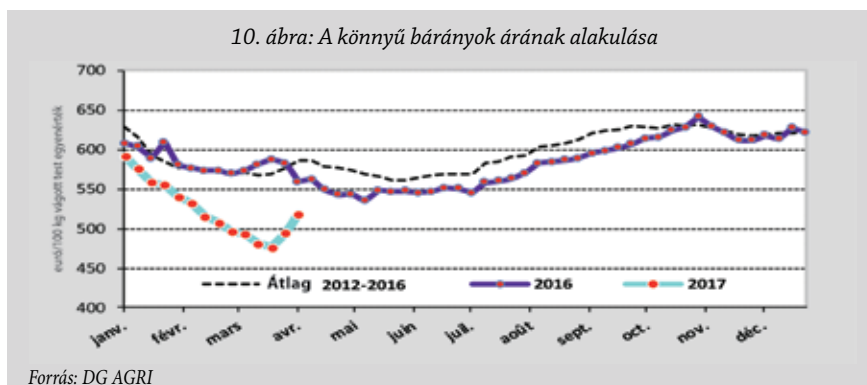

Németország – Évek óta mindkét fajegyedszáma fokozatosan, évi néhány ezer egyeddel csökken. A kecskeállomány 140 ezer egyedből állt 2016-ban. A juhállomány (1,574 millió egyed, köztük 1,090 millió anyajuh) csökkenése 2017-ben is folytatódik. Az élőállat-importjuk – ami 2016-ban 2 ezer tonna, 124 ezer egyed volt – jelentős emelkedésére számítanak 2017-ben (4 ezer tonna, 192 ezer

Franciaország – Az európai juhhústermelés egyik legnagyobb fogyasztója, s a brit és ír termelők fő piaca. A kecske létszáma évek óta enyhe csökkenő trendet követ, 2016-ban 1,204 millió össz-állományon belül 1,021 anyát tartottak nyilván, de 2017-ben egy-két tíz ezres létszámbővülés következhet be. A juhállomány – a 2015-ös 100 ezres visszaesését követően – 2016-ban 7,157 millióra emelkedett vissza, de 2017-re mintegy 80 ezres csökkenéssel számolnak. Az anyajuh állomány lassú, de fokozatos csökkenése megállíthatatlannak tűnik, létszáma 2016-ban 5,355 millió egyed tett ki, és idén mintegy 50 ezer egyed kiesésével számolnak.

Az élőállat-importjuk mintegy ezer tonnával esett vissza 2016-ban (4 ezer tonna vte, 270 ezer egyed). Az exportjuk csökkenő trendet követ, és 2016-ban már csak 490 ezer könnyűbáránnyal vittek külföldre (SP és IT), amelynek súlya 4 ezer tonnát tett ki. A juhhúsimportjuk az elmúlt években folyamatosan

10. ábra: A könnyű báránnyal árának alakulása

Forrás: DG AGRI

csökkent az elmúlt években (2016-ban már csak 92 ezer tonna vte volt, és a folyamat 2017-ben sem áll meg), ami alapvetően az új-zélandról ide szállított juh húsmennyiség csökkenésének következménye. A juhhúsexport évi 11 ezer tonna vte nagyságban stabilizálódott az utóbbi két évben, de 2017-re ezer tonna növekményt remélnék.

Az egy főre jutó fogyasztás – az évek óta tartó promóciós program ellenére – érdemben nem emelkedett, nagysága 2,6 kg/fő/év, s 2017-re a kilátásaik szerint 0,1 kg-os csökkenés nem zárható ki. Az ország lakossága évi mintegy 300 ezer fővel emelkedik évek óta, 2016-ban 66,726 millió főt tartottak nyilván, és e trend 2017-ben sem változik. Az ország önellátottsági szintje a 2013-és 14-es 2,8 kg/fő/év szintről való visszaesés következtében is a 40%-ról 2016-ra már 53%-ra emelkedett, és 2017-ben megközelítheti az 55%-ot.

Az előállított és piacra vitt nehézbárányok ára 2013-óta enyhe csökkenő trendet követ, nagysága 2016-ban 622 €/100 kg vte volt átlagosan. Jelentős gida mennyiség kerül piacra az országban, annak ára is enyhe csökkenő tendenciát követett az elmúlt években, éves átlag értéke 293 €/100 kg vte volt.

Görögország – A kecskeállomány 2015-óta csökken, 2016-ban létszáma 4,102 millió egyed volt, amiből 2,793 millió volt a termelő nőivarú, amely mintegy 60 ezres csökkenést lejez az előző évhez képest. A juhállomány 9 millió alatt volt 2014-ben és 2015-ben (8,948 millió), de 2016-ban ismét e fölé emelkedett (9,216 millió). Az anyajuh állományban mintegy kettőszáz ezres emelkedésre (6,635 millió) került sor 2016-ban.

Az élőjuh importjuk évek óta stabil (2 ezer tonna vte; 150 ezer egyed volt 2016-ban), várhatóan tömegében megduplázódik 2017-ben, de az egyedszám nem változik csak az importált egyedek súlya. Az élőjuh-export 100 tonnát ért el (100 tonna vte) 2016-ban, ami évek óta szinte változatlan szintet jelent. A juhhús import évek óta 7 ezer tonna vte nagyságon stabilizálódott, de 2017-re mintegy ezer tonna csökkenést várnak. A juhhús export évek óta 4 ezer tonna vte, és e kivitel 50%-os emelkedését remélik 2017-ben.

Az egy főre jutó fogyasztás intenzíven csökkent 2015-ig (7 kg/fő/év), majd emelkedett 2016-ban (7,7 kg/fő/év), de az emelkedés lassulhat 2017-ben. Az ország lakossága meglehetősen stabilnak tekinthető (2016-ban 10,816 millió fő), viszont kisebb csökkenéssel számolnak 2017-ben. A fenti folyama-

tok eredményeként az ország önellátottsági szintje évek óta 93%-os volt az utóbbi években, bár 2017-re az érték 95%-ra nőhet.

A piacra vitt nehézbárányok ára messze az EU-átlag szintje alatt volt, 2016-os éves átlag alig 360 €/100 kg vte szintet ért el. A többségében előállított könnyűbárányok ára ugyancsak elmaradt az EU átlag értékétől, és kismértékű emelkedő trendet követve 2016-ban elérte az 520 €/100 kg vte nagyságot és 550 €/100 kg vte-re emelkedhet 2017-ben. A gidahús áráról előzőleg nem voltak megbízható adataik, annak értékét 2017-re 560€/100 kg vte-re becslik.

Spanyolország – Az EU második legnagyobb juhtartó állama, ahol a kecskeállomány is igen jelentős. Az utóbbi folyamatosan emelkedve 2016-ban elérte a 3,027 millió egyedet, amelyen belül a nőivarú termelő állomány létszáma a 2015-ös 100 ezres emelkedést követően stabilizálódott, 2016-ban 2,161 millió egyed volt, ami kis mértékben emelkedhet 2017-ben. A juhállomány félmillió egyeddel nőtt 2016-ban (16,882 millió), de ez a növekmény 2017-ben zömében el is tűnik. Az anyajuhállomány 2016-ban mintegy 75 ezer egyeddel bővült (12,550 millió), de itt mintegy félmillió egyed kiesésével számolnak 2017-ben.

Az ország élőjuh-importja fokozatosan csökkent az utóbbi években, és 2016-ban ennek nagysága már csak 4600 tonna volt (300.000 egyed). Ezzel szemben az élőjuh-kivitel jelentős mértékben emelkedett az utóbbi években, főleg az arab piacok igénye miatt, 2016-os nagysága 51700 tonna (1,100 millió egyed) volt. A juhhúsimport kismértékű emelkedésére számítanak, nagysága 2016-ban elérte a 9.100 tonna vte mennyiséget, ami 9.500 tonnára is nőhet 2017-ben. A juhhúsexport a 2015-ös megtorpanást (32 ezer tonna vte) követően 2016-ban az előző szintre emelkedett (34.800 tonna vte), de 2017-ben mennyisége akár 5 ezer tonnával is visszaeshet.

Az egy főre jutó fogyasztás az utóbbi öt évben 2 kg/fő/év szinten stabilizálódott. Az ország lakosságában azonban az utóbbi két évben jelentős változás következett be: a 2016-os értéke már 43 millió fő volt, de 2014-ban még 46,450 millió főt tartottak nyilván. Az ország önellátottsági szintje – a fenti folyamatok eredményeként – fokozatos emelkedéssel 2016-ban elérte a 184%-os szintet. A nehézbárányok éves átlagára 2016-óta évi 50 €-val csökkent, értéke mindössze 500 €/100 kg vte volt. A könnyűbárányok ára ezzel szemben

a legmagasabb az EU-ban, bár 2016-ban ez is 50 €-val lett alacsonyabb (626 €/100 kg vte), és további 25 €-os csökkenéssel számolnak 2017-re. A gida ár viszont meglehetősen magas, 2016-ban nagysága elérte 750 €/100 kg vte szintet, de akár 100 €-val is visszaeshet 2017-ben.

Horvátország – Nem tartozik a nagy kecsketartó államok közé, de juhállománya nem jelentéktelen. A kecskeállomány 2017-ben megközelíti a 77 ezer egyedet, a juhállomány pedig a 640 ezer egyedet. Ez a növekmény 2015-höz képest csaknem 20 ezer, illetve több mint száz ezer egyedet jelent.

Az élőjuh-importjuk mintegy egy ezer tonna (15 ezer egyed), élőjuh exportról pedig nem beszélhetünk ezen országot tekintve. A juhhús import mindössze ezer tonna, a juhhús export nem mérhető nagyságú. Az átlagos fogyasztás 2kg/fő/év, és lassú emelkedő trendet követ, amely alapvetően a turizmus következménye. Az ország lakossága stabilan 4,5 millió fő, önellátottsága pedig mintegy 95%. A nehézbárányok ára emelkedik, várhatóan 2017-ben meghaladja az 590 €/100 kg vte értéket. A könnyűbárányok ára várhatóan a legmagasabb lesz az EU-ban 2017-ben (789 €/100 kg vte), ami ugyancsak a nyári idegen forgalom következménye.

Magyarország – Amíg a kecskeállományban némi bővülés, addig a juh állományban tovább tart a fokozatos létszámcsökkenés. A kecskeállomány a 2016-os 78 ezres állomány 2017-ben 82 ezerre emelkedhet, bár az anyaállomány alig bővül (35 ezer egyed). A juhállomány mintegy 30 ezer egyeddel (1,158 millió), az anyajuhállomány pedig 44 ezerrel lett kisebb 2016-ban (805 ezer egyed), mint volt 2015-ben.

Az élőjuh-import fokozatosan nőtt az elmúlt években és 2016-ban elérte a 800 tonna vte értéket (37 ezer egyed). Ezzel szemben az élőjuh kivitel mintegy 610 ezer egyedre emelkedett, ami kisebb reexport eredménye. A juhhús import 2016-ban mintegy 299 tonna vte volt, és 2017-ben elérheti a 300 tonnát. A juhhúskivitel az utóbbi három év alatt több mint megháromszorozódott, nagysága mintegy 399 tonna volt 2016-ban.

Az egy főre jutó fogyasztás 2016-ban 0,337 kg/fő/év, amely évek óta enyhe emelkedést mutat. Az ország lakossága viszont, folyamatosan fogy, a 2016-os érték mindössze 9,805 millió főt takar. A fentiek következtében az ország önellátottsági szintje évek óta csökkenő tendenciát követ, értéke 2017-ben várhatóan meghaladja a 260%-ot.

A nehézbarányok ára messze elmaradt a várakozásoktól 2016-ban (470 €/100 kg vte), és az EU átlagártól (a különbség mintegy 50-70€). A könnyűbarányok ára mintegy 30 €-val maradt a 2015-ös éves átlagár alatt, nagysága 554 €/100 kg vte. Az EU átlagárhoz mért elmaradás itt is meghaladja az 50 € értéket.

Írország – Az ország kecskeállománya továbbra is olyan kicsi, hogy nem szerepeltek a statisztikájukban. A juhállomány az évek óta tartó mozdulatlanság után 2016-ban mintegy száz ezer egyeddel (3,480 millió) emelkedett. Ezzel együtt az anyajuhállomány továbbra is folyamatosan csökken, nagysága 2016-ban 2,480 millió volt.

Az elsősorban Észak-Írországból érkező élőjuh import 2016-ban mintegy ezer tonnával emelkedett (8.000 tonna vte; 394 ezer egyed). Az élőjuh export korlátozott, 2016-os nagysága ezer tonna vte (48 ezer egyed). A juhhús import 4 ezer tonna vte-re csökkent 2016-ban (ezer tonna mínusz), viszont az export 2 ezer tonnával emelkedett (50.000 tonna vte), és a 2017-ben további emelkedés várható.

Az egy főre jutó fogyasztás évek óta változatlan (3 kg/fő/év). Ennek és a fentiek következményeként az ország önellátottsági szintje a legmagasabb az EU-ban (2016-ban 362%). A piacra vitt nehézbarányok árának 2015-ig (484 €/100 kg vte) tartó emelkedése megtorpant 2016-ban 481 €/100 kg vte) és 2017-re további csökkenéssel számolnak.

Olaszország – A kecskeállomány fokozatos, évek óta tartó emelkedés eredményeként 2016-ban meghaladta az egy millió egyed (1,026 millió). Ezzel szemben az anyaállományban csak kisebb hullámlás következett be, a 2016-os létszáma 790 ezer egyed. Az összes juhlétszám 2013 és 2016 között több mint száz ezerrel emelkedett (7,285 millió). A statisztikai adatok szerint ez a száz ezres emelkedés az anyajuhlétszámban következett be (az előző hullámlást követően) 2016-ban (6,315 millió). A jelen piaci helyzet miatt azonban ez az emelkedés el is tűnhet 2017-ben.

Az ország élőjuh importja mintegy 700 tonnával esett vissza 2016-ban (14.700 tonna vte; 1,468 millió egyed), amely a könnyűbarányok számának és arányának emelkedésének következménye. Az élőjuh exportról az ország esetében nem beszélhetünk. A juhhús import több mint 4.500 tonna vte-vel emelkedett 2016-ban (30.400 tonna vte), de a juhhús export hétszáz tonnával (2.400 tonna vte-re) csökkent.

Az egy főre jutó fogyasztás 1,0 kg/év/fő szinten állt az utóbbi két évben, ami mintegy 0,1 kg-os emelkedést jelent. Az ország lakossága (60,6 millió fő) kis mértékben csökkent 2016-ban. Mindennek következtében az ország önellátottsága 30,0%-ra csökkent 2016-ra, gyakorlatilag jelentős áruhiány volt a piacokon. A könnyűbarányok éves átlag ára több mint 40 €-val esett vissza 2016-ban (577 €/100 kg vte) 2015-höz képest. A gida árak fokozatos csökkenő trendet követtek 2013-óta, de árszintjük jelentősen meghaladta a barány árat 2016-ban (611 €/100 kg vte).

Lengyelország – A valaha volt nagy juhtartó országban manapság csak 100 ezer kecskét (benne 78 ezer anya), és 180 ezer juhot (benne 120 ezer anyajuh) tartanak. Az ország fogyasztásban átszokott a marhahúsrá, meg a sertés és baromfi húsrá.

Az éves élőjuh-import évek óta nulla értéket mutat, míg az export ezer tonna vte-t (55 ezer egyed) tesz ki. A juhhúsimport és -export gyakorlatilag kiegyenlíti egymást (ezer-ezer tonna vte). Az egy főre jutó fogyasztás szinte nem mérhető, a lakosság száma stabilan 38,2 millió fő. Ennek következtében az önellátottsági szintje 126%.

A nehézbarány ára folyamatosan alacsony (2016-ban 380 €/100 kg vte), és a könnyűbarány ára (2016-ban 450 €/100 kg vte) sem sokat változott az utóbbi években.

Portugália – Az ország kecskeállománya mintegy 30 ezer egyeddel esett vissza (2016-ban 347 ezer), s az anyaállományból mintegy 20 ezer egyed esett ki (293 ezer) tavaly. A juhállomány minimális emelkedéssel elérte a 2,068 millió egyed, amelyen belül az anyajuhlétszám 1,606 millió volt 2016-ban.

Az ország élőjuh-importja korlátozott 2016-ban 2 ezer tonna vte; 122 ezer egyed, és élőjuh exportja viszont ennél súlyban 50%-kal volt nagyobb, de létszámban kisebb (3 ezer tonna vte; 94 ezer egyed). A juhhús import évek óta stabilan 7 ezer tonna vte, az export azonban ennek töredéke (ezer tonna vte), és évek óta változatlan. Az egy főre jutó fogyasztás évek óta stabilan 2 kg/fő/év. A fentiek eredményeként az ország önellátottsága 80%.

A piacra vitt könnyűbarányok ára 2014-óta fokozatosan csökkent, 2016-ban már csak 450 €/100 kg vte volt. Ez 2017-ben mintegy 10 €-val csökkenhet, és a gida árakat messze alulmúlja (774 €/100 kg vte).

Románia – Az ország kecskeállománya folyamatosan emelkedve 2016-ban elérte az 1,492 millió egyed, amelyen belül 1,180

millió volt az anyakecskéké száma. A juhállomány évente 2–300 ezer egyeddel emelkedett az utóbbi években, és 2016-ban 10,278 millió egyed, ebből az anyajuhlétszám – hasonló ütemű emelkedéssel – 8,715 millió egyed telt ki.

Az ország élőjuh-importja mintegy ezer tonna vte (2016), ezzel szemben az élőjuh export a 38 ezer tonna vte nagyságot (2,040 millió egyed) is meghaladta. A juhhús importról gyakorlatilag nem beszélhetünk, de a juhhúsexport mintegy 5 ezer tonna vte mennyiséget tett ki 2016-ban.

Az egy főre jutó fogyasztás évek óta stabilan 2 kg/fő/év. Az ország lakossága 19,820 millió fő, alig változik. Mindezek következtében az ország önellátottsága 168% volt 2016-ban.

Külön érdekessége az elemzésnek, hogy amíg az EUSTAT hivatalos jelentéseiben az ország juhái 1,8–2,4 €/kg között változnak, addig a belső szakértői elemzésben a nehézbarányok ára (mintegy 100 €-val csökkenve 2014–2016 között) 421 €/100 kg vte volt 2016-ban, s a könnyűbarányok ára pedig elérte az 500 €/100 kg vte szintet.

Egyesült Királyság – Az EU jelenleg még legnagyobb juhtartó országában 2016-ban 101 ezer kecske mellett 23,8 millió juhot, és azon belül 14,650 millió anyajuhot tartottak nyilván.

Az élőjuh-import gyakorlatilag a kimutathatóssági szint alá csökkent az utóbbi években, ezzel szemben az élőjuh kivitel 2016-ban elérte a 9 ezer tonna vte mennyiséget (400 ezer egyed). A juhhúsimport enyhén csökkent az utóbbi két évben, 2016-ban már „csak” 113 ezer tonna vte nagyságot tett ki. Ezzel párhuzamosan a juhhúsexport is visszaesett, és 2016-ban már mindössze 83 ezer tonna vte mennyiséget vittek ki az országból.

Az egy főre jutó fogyasztás 2015-ös (5,1 kg/fő/év) „megugrást” követően az 4,9 kg/fő/év szintre csúszott vissza 2016-ban. Az ország népessége éves szinten 2–300 ezer fővel emelkedik, a 2016-os adatok szerint nagysága elérte a 65,411 millió főt. A fenti adatok következtében az ország önellátottsága 93%-os szintre csúszott vissza az utóbbi két évben.

A piacra vitt nehézbarányok ára 2014-óta folyamatosan csökkent, 2016-ban csak 498 €/100 kg vte szintet ért el.

**KUKOVICS SÁNDOR
JÁVOR BENCE**

